

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

**CHIȘINĂU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

Nr. 4-35/3-163 18.01.24

Curtea Constituțională

Chișinău, str. A. Lăpușeanu 28, MD-2004

Curtea de Apel Chișinău vă expediază, pentru examinare conform competenței, sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate formulată de S.I.A. "Fertco", în cadrul examinării cererii de revizuire depusă de reprezentantul SRL „Vest-Resurs”- Moraru P. și reprezentantul SRL „Tarservice-Companie”- avocatul Sicinski A. privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei – ”se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” din cadrul art. 448 alin. (2) din codul de procedură civilă.

Anexe:

1. Copia încheierii Curții de Apel Chișinău din 16.01.2024 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (4 file);
2. Sesizarea (11 file).

**Judecătorul
Curții de Apel Chișinău**

Cojocaru Olga

09:30
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 139
"25" 01 2024

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

Ridicată în fața instanței de revizuire: Curtea de Apel Chișinău

Dosar nr.: 2rh-95/21

Completul de judecători: Olga Cojocaru, Steliana Iorgov, Eugeniu Clim

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Denumire și sediu: SIA „Fertco”, Republica Letonia, Riga, str. Araishu, 14-1, LV-1006

2. Numărul și data înregistrării: IDNO 40103850596, 02.12.2014

3. Numele administratorului: Irēna Avsejenkova, membrul conducerii SIA „Fertco”

5. Reprezentant -

6. Adresa reprezentantului (va fi anonimată) -

7. Telefonul și e-mail-ul reprezentantului (vor fi anonimăte) –

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. În fapt, la data de 22 aprilie 2021, în urma examinării recursului declarat de SIA „Fertco” în cauza civilă pe marginea cererii depusă de SIA „Fertco” către SRL „Vest-Resurs” și SRL „Tarservice-Companie” privind desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM din 18 septembrie 2020 și încasarea cheltuielilor de judecată, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 martie 2021 prin care cererea a fost respinsă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a pronunțat Decizia nr. 2rc-126/21 din 22 aprilie 2021, prin care a decis:

„Se admite recursul declarat de S.I.A. „Fertco”.

Se casează integral încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 12 martie 2021, în cauza civilă pe marginea cererii depusă de S.I.A. „Fertco” către S.R.L. „Vest-Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” privind desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM din 18 septembrie 2020 și încasarea cheltuielilor de judecată, și se pronunță o decizie nouă sub formă de încheiere prin care:

Se admite cererea depusă de S.I.A. „Fertco” către S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” privind desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM din 18 septembrie 2020.

Se desființează parțial hotărârea Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM din 18 septembrie 2020 și anume:

- în partea ce ține de respingerea pretenției S.I.A. „Fertco” privind încasarea datoriei în mărime de 381 316,40 EUR (echivalentul a 452 795,20 dolari SUA) și 331 120,00 EUR de la SRL „Tarservice-Companie” (pct. 2 a Hotărârii arbitrale);

- în partea ce ține de respingerea pretenției S.I.A. „Fertco” de a încasa din contul S.R.L. „Vest-Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” a dobânzilor de întârziere în cuantum de 224 889,8 dolari SUA și 157 222,63 EUR (pct. 3 a Hotărârii arbitrale);

- în partea admiterii integrale a cererii reconvenționale depuse de S.R.L. „Vest-Resurs” în valoare de 1 336 639,00 EUR (pct. 4 și 5 a Hotărârii arbitrale);

- în partea compensării pretențiilor reciproce admise ale S.I.A. „Fertco” și S.R.L. „Vest-Resurs”, prin care s-a stabilit suma finală ce urmează a fi încasată de la S.I.A. „Fertco” în mărime de 624 202,60 EUR (pct. 6 a Hotărârii arbitrale);

- în partea încasării de la S.I.A. „Fertco” în beneficiul S.R.L. „Vest-Resurs” a sumei de 16 543, 71 EUR (echivalentul a 19 644, 87 dolari SUA) cu titlu de cheltuieli de arbitrare (pct. 8 a Hotărârii arbitrale);

- în partea compensării pretențiilor reciproce admise ale S.I.A. „Fertco” și S.R.L. „Vest-Resurs”, referitor la încasarea cheltuielilor de arbitrare, prin care sa stabilit suma finală ce urmează a fi încasată de la S.R.L. „Vest-Resurs” în mărime de 1155,35 EUR (echivalentul a 1 371, 92 dolari SUA) (pct. 9 a Hotărârii arbitrale).

Se încasează, în mod solidar, de la S.R.L. „Vest-Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” în beneficiul S.I.A. „Fertco” taxa de stat în mărime de 175 (una suta șaptezeci și cinci) lei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.”

2. Nefiind de acord cu Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 2rc-126/21 din 22 aprilie 2021, SRL „Vest-Resurs” și SRL „Tarservice Companie” au depus o cerere de revizuire prin care s-a solicitat declararea ca admisibilă a cererii de revizuire și casarea Deciziei Curții de Apel Chișinău din 22.04.2021 privind casarea integrală a Încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 martie 2021 și desființarea parțială a Hotărârii Curții de Arbitraj din 18 septembrie 2020 ca fiind ilegală și trimiterea cauzei spre reexaminare.
3. Astfel, potrivit reglementărilor din Codul de Procedură Civilă, cererea de revizuire urmează a fi examinată de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre (art. 448 alin. (2) CPC). Totuși, nu este clar dacă prin „instanță” se înțelege instanța în general ca instituție, sau completul de judecată care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.
4. În viziunea SIA „Fertco”, norma de la art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă care reglementează instanța competentă de a examina cererea de revizuire, încalcă dreptul de acces la justiție prin incertitudinea reglementării în vigoare a normei vizate.
5. În consecință, în cadrul acestei cauzei, SIA „Fertco” ridică prezenta sesizare privind excepția de neconstituționalitate.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are drept obiect de exercitare a controlului constituționalității:

- Sintagma folosită în prevederea art. 448 alin. (2) Cod de Procedură Civilă: **„se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre”**.

Art. 448 Instanțele competente să examineze cererea de revizuire

(1) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri sau încheieri rămase irevocabilă prin neatacare se soluționează de instanța care s-a pronunțat asupra fondului.

(2) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.

(3) – abrogat.

(4) – abrogat.

Prevederea legală actuală este lipsită de transparență și claritate, așa cum legiuitorul nu clarifică dacă prin „instanță” se referă la organul judecătoresc în ansamblu sau la completul de judecată care a menținut hotărârea, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre. Astfel, norma este în contradicție cu art. 20 și 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

D. Legislația pertinentă

1. Prevederi relevante ale Constituției

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngradi accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Articolul 115

Instanțele judecătorești

(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului

Preambul

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei [...] Hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Articolul 13

Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

3. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului

Articolul 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin Constituție sau lege.

4. Prevederi relevante din Codul de procedură civilă

Articolul 2

Legislația procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

Articolul 5

Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
- (2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Articolul 6

Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 19

Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească

- (1) În cauzele civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege.
- (2) Hotărîrea judecătorească emisă în cauză civilă poate fi controlată și reexaminată numai de instanța judecătorească competentă, în ordinea stabilită de prezentul cod și de alte legi.

Articolul 32

Disponibilitatea în drepturi a participanților la proces

- (1) Nimeni nu poate fi lipsit, fără consimțământul său, de dreptul la judecarea cauzei sale de către o instanță sau de judecătorii în a căror competență cauza respectivă este dată prin lege, cu excepția cazurilor expres stabilite de prezentul cod.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. Pretinsa încălcare art. 20 din Constituție

Art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă prevede: „(2) Cererea de revizuire împotriva unei hotărîri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițîndu-se o nouă hotărîre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărîrea sau a emis o nouă hotărîre.”

Din cauza formulării defectuoase a normei juridice de la art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă, instanțele naționale interpretează frecvent această prevedere legală în sensul că cererea de revizuire poate fi examinată de instanța (în sensul de instituție) care a emis actul al cărui revizuire se solicită, ceea ce de cele mai multe ori prejudiciază interesele justițiabililor.

În susținerea acestui fapt, menționăm că revizuirea este o cale extraordinară de atac, care nu presupune o reexaminare a fondului, ci doar în verificarea existenței temeiurilor de revizuire reglementare exhaustiv la art. 449 din Codul de Procedură Civilă.

Astfel, este rezonabil ca anume completul care a emis actul judecătoresc a cărui revizuire se solicită să examineze cererea de revizuire, pentru a asigura dreptul la o examinare justă a cauzei.

Art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă operează cu noțiunea de „*instanță*”. Potrivit Dicționarului explicativ al limbii rămâne, prin cuvântul „*instanță*” se înțelege „*organ de jurisdicție însărcinat cu soluționarea litigiilor dintre persoanele fizice sau dintre acestea și persoanele juridice*”. Astfel, din această definiție generală, rezultă că instanță înseamnă o instituție.

Cu toate acestea, din interpretarea sistemică a prevederilor din Codul de Procedură Civilă, deducem că în sensul cuvântului „*instanță*” intră și noțiunea de judecător sau complet de judecători.

Unele exemple în acest sens sunt:

Art. 9 alin. (2) CPC: „(2) **Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.**”

Art. 13 alin. (3) CPC: „(3) **În cazul imposibilității de a obține informația necesară despre o lege sau un alt act juridic străin, deși a întreprins măsurile de rigoare, instanța aplică legea națională.**”

Art. 25 alin. (1) CPC: „(1) **Instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.**”

Din cele menționate, rezultă că cuvântul „*instanță*” este un cuvânt polisemantic, iar la art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă nu se distinge clar la care sens se referă legiuitorul – la sensul de instituție, sau la sensul de judecător / complet de judecători.

O asemenea situație se atestă și în prezenta cauză, ori Decizia a cărei revizuire se cere a fost pronunțată de Curtea de Apel Chișinău, completul de judecători format din judecătorii Olga Cojocar, Anatol Pahopol și Ruxanda Pulbere. În prezent, din cauza modificării completelor de judecată, este neclar dacă revizuirea asupra Deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 2rc-126/21 din 22

aprilie 2021 urmează a fi examinată de completul care a emis Decizia în cauză, sau de completul prezent, format din judecătoria Olga Cojocaru, Steliana Iorgov și Eugeniu Clim.

Astfel, reiterăm că norma de la art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă este lipsită de claritate.

În acest sens, reținem că potrivit art. 20 din Constituția Republicii Moldova: *„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”*

De asemenea, Codul de Procedură Civilă al RM stipulează că nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, **de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare** (art. 5 alin. (2) CPC).

În speță, imperfecțiunea și obscuritatea sintagmei **„se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărîrea sau a emis o nouă hotărîre”** din art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă determină încălcarea dreptului de acces liber la justiție al SIA „Fertco”, ori legea procesual-civilă nu prevede expres care complet este competent să examineze cererea de revizuire.

Reținem că art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în mod similar cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova, garantează dreptul la acces la justiție, care presupune examinarea cauzei **de o instanță competentă**, în termen rezonabil și în mod efectiv și motivat.

Pretinsa încălcare a art. 23 alin. (2) din Constituție

Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept, reiterat constant în jurisprudența Curții Constituționale și care se desprinde din spiritul articolului 1 alin. (3) din Constituție îl constituie principiul legalității.

Atât instanța de contencios constituțional națională, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care constituie o instanță constituțională la nivelul întregii Europe, au statuat în jurisprudență că: *„noțiunea de „lege” implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea”*.

Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor (HCC 13/2015, par. 108).

Curtea menționează că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de articolul 23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare,

În care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile. Legea trebuie să respecte standardul calității.

În acest sens, Curtea reține că, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate (accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea), norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

În acest context, Curtea reține că conținutul actului normativ trebuie să-i permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe.

Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este **previzibilă** atunci când oferă o anumită garanție **contra atingerilor arbitrare ale puterii publice** (cauza *Amann vs. Elveția*, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza *Silver și alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

Examinând prevederea legală al cărei control de constituționalitate se solicită în raport cu celelalte reglementări existente, observăm că aceasta nu corespunde exigențelor de previzibilitate și claritate.

Remarcăm că sintagma „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” din art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă este neclară, vagă și abstractă.

Norma de la art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă este lipsită de claritate și precizie în raport cu sensul în care legiuitorul folosește cuvântul „instanță”. Astfel, nu este clar dacă legiuitorul se referă anume la completul care a menținut hotărârea, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre, sau se referă la orice complet din cadrul instanței de judecată din care face parte completul care a emis actul al cărui revizuire se solicită.

F. Cerințele autorului sesizării

Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate reprezintă un instrument de apărare a drepturilor și a libertăților fundamentale și poate fi ridicată doar ca un incident în cadrul examinării acțiunii principale. Prin urmare, norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 78).

În contextul celor expuse mai sus, solicităm Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității asupra sintagmei din art. 448 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă: **„se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre”** raportate la prevederile art. 20 și 23 din Constituția Republicii Moldova.

G. Lista documentelor relevante

1. Informații despre compania SIA „Fertco”.

H. Declarația și semnătura autorului sesizării

Subsemnata **Irēna Avsejenkova**, membrul conducerii SIA „Fertco”, acționând în interesele SIA „Fertco”, declar pe propria onoare că informațiile prezentate în prezenta sesizare în fața Curții Constituționale sunt veridice.

Cu respect,

Irēna Avsejenkova, membrul conducerii SIA „Fertco”

Primă instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru) (jud. Brăgaru Alina)
Instanța de recurs: Curtea de Apel Chișinău (jud. Pahopol Anatol, Pulbere Ruxanda,
Cojocaru Olga)
Dosarul nr. 2rh-95/21
2-20157531-02-2rh-14072021

ÎNCHEIERE

16 ianuarie 2024

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componență:
Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Clim Eugeniu
Iorgov Steliana
Cojocaru Olga

examinând cererea depusă de către S.I.A. „Fertco” cu privire la ridicarea excepției de
neconstituționalitate,

în cadrul examinării cererii de revizuire depusă de reprezentantul SRL „Vest-Resurs”-
Moraru P. și reprezentantul SRL „Tarservice-Companie”- avocatul Sicinski A.,

în cauza civilă, la cererea depusă de S.I.A. „Fertco” către S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L.
„Tarservice-Companie” privind desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial
Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM nr.76/859/19 din 18 septembrie
2020 și încasarea cheltuielilor de judecată,

constată:

La data de 14 decembrie 2020, S.I.A. „Fertco” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere
către S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie”, concretizată ulterior, solicitând
desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de
Comerț și Industrie a RM nr 76/859/19 din 18 septembrie 2020, în partea ce ține de respingerea
pretenției S.I.A. „Fertco” privind încasarea restanței față de S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L.
„Tarservice-Companie” a dobânzii de întârziere în partea admiterii integrale a cererii
reconvenționale depuse de S.R.L. „Vest Resurs” și în partea compensării pretențiilor reciproce
admise ale S.I.A. „Fertco” și S.R.L. „Vest Resurs”, precum și încasarea cheltuielilor de judecată
în mărime de 100 lei în legătură cu examinarea acțiunii.

Prin încheierea Judecătoriai Chișinău (sediul Centru) din 12 martie 2021, s-a respins cererea
depusă de S.I.A. „Fertco” către S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” privind
desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de
Comerț și Industrie a RM nr. 76/859/19 din 18 septembrie 2020 și încasarea cheltuielilor de
judecată, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriai Chișinău (sediul Centru) din 12 martie 2021,
avocatul Gheorghe Sclifos în interesele S.I.A. „Fertco” a declarat recurs prin care a solicitat
casarea integrală a încheierii Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, judecător Alina Brăgaru, nr.
2c-3665/2020 din 12 martie 2021 și emiterea unei încheieri de desființare parțială a hotărârii
arbitrale emise de Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și
Industria a RM din 18 septembrie 2020, pronunțată în dosarul arbitral nr. 76/859/19: în partea ce
ține de respingerea pretenției S.I.A. „Fertco” privind încasarea datoriei în mărime de 381 316,40
euro și 331 120 euro de la S.R.L. „Tarservice Companie”, în partea ce ține de respingerea
pretenției S.I.A. „Fertco” de a încasa din contul S.R.L. „Vest-Resurs” și S.R.L. „Tarservice
Companie” a dobânzilor de întârziere; în partea admiterii integrale a cererii reconvenționale

depuse de S.R.L. "Vest-Resurs", și în partea compensării pretențiilor reciproce admise ale S.I.A. "Fertco" și S.R.L. "Vest-Resurs".

Subsidiar, a solicitat casarea integrală a încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, judecător Irina Maxim, nr. 2c-3665/2020 din 10 februarie 2021 și a încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, judecător Svetlana Vișcu, nr. 2c-3665/2020 din 19 februarie 2021 și emiterea unei încheieri prin care se vor admite cererile de recuzare din data de 03 februarie 2021 și 15 februarie 2021, precum și casarea încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, judecător Alina Brăgaru, nr. 2c-3665/2020 din 12 martie 2021 și trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Prin decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de S.I.A. „Fertco”, s-a casat integral încheierea din 12 martie 2021 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru), și s-a pronunțat o decizie nouă sub formă de încheiere prin care: s-a admis cererea depusă de S.I.A. „Fertco” către S.R.L. „Vest Resurs” și S.R.L. „Tarservice-Companie” privind desființarea parțială a hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a RM nr. 76/859/19 din 18 septembrie 2020.

La data de 21 mai 2021, reprezentantul SRL „Vest-Resurs”- Moraru P. și reprezentantul SRL „Tarservice-Companie”- avocatul Sicinski A. au depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 aprilie 2021, în temeiul art. 449 lit. b) CPC.

La data de 22 septembrie 2021, reprezentantul intimatului S.I.A. „Fertco” a depus referință la cererea de revizuire depusă de către reprezentantul SRL „Vest-Resurs”- Moraru P. și reprezentantul SRL „Tarservice-Companie”- avocatul Sicinski A.. Iar la data de 24 septembrie 2021, reprezentantul intimatului S.I.A. „Fertco” a depus referință suplimentară la cererea de revizuire depusă de către reprezentantul SRL „Vest-Resurs”- Moraru P. și reprezentantul SRL „Tarservice-Companie”- avocatul Sicinski A., prin care au solicitat respingerea cererii de revizuire asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 aprilie 2021 ca inadmisibilă, cu menținerea deciziei a cărei revizuire se solicită.

La data de 20 decembrie 2023, S.I.A. „Fertco” a depus în instanța de revizuire o cerere în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) al Constituției R. Moldova, și art. 12¹ din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității sintagmei „*se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre*” din cadrul art. 448 alin. (2) din Codul de procedură civilă, care nu a constituit obiectul controlului constituționalității până în prezent.

La data de 15 ianuarie 2024 administratorul SRL „Tarservice-Companie”, Bișir Ivan a depus obiecții asupra cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat respingerea cererii depuse de S.I.A. „Fertco” cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Examinând materialele cauzei în raport cu cererea depusă de către S.I.A. „Fertco” cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul judiciar conchide asupra întrunirii condițiilor cumulative prevăzute la art.12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) al Constituției RM, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Potrivit dispozițiilor art.12¹ din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Aliniatul (2) din art.12¹ din Codul de procedură civilă, stipulează că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Totodată, potrivit hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016, pronunțată în dosarul nr. 55b/2015 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea prezentei hotărâri, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul(1) lit. a) și g) din Constituție și astfel cum au fost explicate în prezenta hotărâre, în conformitate cu considerentele menționate în cuprinsul acesteia și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

Raportând aceste dispoziții la circumstanțele speței, Colegiul judiciar remarcă că acesta nu este împuternicit de a se expune asupra temeiniciei sesizării Curții Constituționale de către S.I.A. „Fertco”, instanța de revizuire reținând doar faptul că actele normative indicate în sesizare intră în categoria actelor normative prevăzute expres și exhaustiv de art.135 din Constituția Republicii Moldova, excepția este ridicată de către reprezentantul intimatului care este parte la proces, prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară

a Curții Constituționale ce ar avea ca obiect prevederile contestate ale actelor normative vizate în sesizare.

Din aceste considerente, odată ce intimatul este îndreptățit de a sesiza Curtea Constituțională, iar sesizarea adresată Curții Constituționale urmează a fi expediată de către instanța de judecată, Colegiul judiciar conchide de a admite cererea depusă de către S.I.A. „Fertco” cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și a expedia sesizarea Curții Constituționale pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art.12¹, art. 269-270 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d i s p u n e:

Se admite cererea depusă de către S.I.A. „Fertco” cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de către S.I.A. „Fertco” cu privire la verificarea constituționalității sintagmei „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” din cadrul art. 448 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Clim Eugeniu

Judecătorii

Iorgov Steliana

Cojocaru Olga

